Верхогляд-Герасименко О.В.,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри кримінального процесу
та оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ДО ПИТАННЯ НАКЛАДЕННЯ АРЕШТУ НА МАЙНО ТРЕТІХ ОСІБ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

В статті аналізуються норми КПК України, які визначають мету, підстави та умови арешту майна третіх осіб у кримінальному провадженні. Звертається увага на ті новації законодавства, які потребують наукового осмислення та тлумачення.

***Ключові слова**: арешт майна, треті особи у кримінальному провадженні, спеціальна конфіскація, добросовісний набувач майна, способи захисту права власності.*

В статье анализируются нормы УПК Украины, которые определяют цель, основания и условия ареста имущества третьих лиц в уголовном производстве. Обращается внимание на те новации законодательства, которые требуют научного осмысления и толкования.

***Ключевые слова**: арест имущества, третьи лица в уголовном производстве, специальная конфискация, добросовестный приобретатель имущества, способы защиты права собственности.*

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації» від 18 лютого 2016 р. Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) доповнено ст. 64–2 «Третя особа, щодо майна якої вирішується питання про арешт», внаслідок чого з'явився новий учасник кримінального провадження.

Незважаючи на новизну вказаних змін, проблема процесуального статусу третіх осіб, щодо майна яких вирішується питання про арешт, вже знайшла свій розвиток у наукових дослідженнях Л. Демидової, Я. Замкової, К. Закірової, Т. Корчевої, О. Татарова, А. Щасної та ін. Разом з тим, зважаючи на відсутність їх комплексної розробки, вона потребує ґрунтовного наукового аналізу з урахуванням конституційного трактування суспільної значимості прав, свобод та інтересів людини, практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) й відповідних міжнародних стандартів.

Системний аналіз частин з першої по четверту ст. 170 КПК України дає можливість зробити висновок, що арешт

на майно третьої особи може бути накладений у двох випадках: по-перше, з метою збереження речових доказів; по-друге, – забезпечення спеціальної конфіскації. Залежно від цього матеріально-правовими (фактичними) підставами арешту майна вищезазначених осіб у конкретному кримінальному провадженні можуть бути достатні підстави вважати, що: 1) речі, документи, гроші є знаряддям вчинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, в тому числі предмети, що були об'єктом кримінально-протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально-протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення, тобто відповідають критеріям, які ставляться до речових доказів (ч. 3 ст. 3 ст. 170 КПК, ст. 98 КПК); 2) майно підлягатиме спеціальній конфіскації у випадках, передбачених Кримінальним кодексом України (далі – КК України), а саме, гроші, цінності та інше майно одержані внаслідок вчинення злочину та (або) є доходами від такого майна; призначалися (використовувалися) для схиляння особи до вчинення злочину, фінансування та (або) матеріального забезпечення злочину або винагороди за його вчинення; були предметом злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), а у разі, коли його не встановлено, – переходять у власність держави; були підшукані, виготовлені, пристосовані або використані як засоби чи знаряддя вчинення злочину, крім тих, що повертаються власнику (законному володільцю), який не знав і не міг знати про їх незаконне використання (абз. 1 ч. 4 ст. 170 КПК, ч. 1 ст. 96–2 КК).

Процесуально-правовими (юридичними) підставами арешту майна третіх осіб відповідно до частини першої ст. 171 КПК України є ухвала слідчого судді (під час досудового розслідування) або суду під час здійснення судового провадження, постановлена за клопотанням прокурора, слідчого за погодженням із прокурором, цивільного позивача (ч. 1 ст. 171 КПК). Вбачається, що вказані підстави необхідно диференціювати залежно від мети застосування цього заходу забезпечення кримінального провадження. Так, якщо метою є збереження речових доказів, то підставою арешту майна є ухвала слідчого судді (під час досудового розслідування) або суду під час здійснення судового провадження, постановлена за клопотанням прокурора, слідчого за погодженням із прокурором, цивільного позивача (ч. 1 ст. 171 КПК). У випадку ж, коли метою арешту майна третіх осіб є забезпечення спеціальної конфіскації, то юридичною підставою для його застосування є ухвала слідчого судді (під час досудового розслідування) або суду під час здійснення судового провадження, постановлена за клопотанням прокурора, слідчого за погодженням із прокурором. Такий висновок обумовлюється невідповідністю абзацу першого частини третьої ст. 171 КПК України та частини другої ст. 64–2 КПК України, частини шостої ст. 170 КПК України, частини п'ятої ст. 96–2 КК України, а саме: 1) абзац перший частини третьої ст. 171 КПК України надає право цивільному позивачу звертатися з клопотанням про арешт майна третіх осіб, що не передбачено частиною шостою ст. 170 КПК України, яка встановлює перелік осіб, на майно яких може бути накладений арешт з метою відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення, чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди; 2) частина п'ята ст. 96–2 КК України взагалі забороняє застосування спеціальної конфіскації до майна, яке згідно із законом підлягає поверненню власнику (законному володільцю) або призначене для відшкодування шкоди, завданої злочином.

Певний виняток із загального правила складають положення частини дев'я-

тої ст. 170 КПК України, якими передбачено можливість попереднього арешту майна. Так, у невідкладних випадках і виключно з метою збереження речових доказів або забезпечення можливої конфіскації чи спеціальної конфіскації майна у кримінальному провадженні щодо тяжкого чи особливо тяжкого злочину за рішенням Директора Національного антикорупційного бюро України (або його заступника), погодженим прокурором, може бути накладено попередній арешт на майно або кошти на рахунках фізичних або юридичних осіб у фінансових установах. Такі заходи застосовуються строком до 48 годин. Невідкладно після прийняття такого рішення, але не пізніше ніж протягом 24 годин, прокурор звертається до слідчого судді із клопотанням про арешт майна. Якщо у визначений цією частиною строк прокурор не звернувся до слідчого судді із клопотанням про арешт майна або якщо в задоволенні такого клопотання було відмовлено, попередній арешт на майно або кошти вважається скасованим, а вилучене майно або кошти негайно повертаються особі (ч. 9 ст. 170 КПК).

Відповідно до частини першої ст. 64–2 КПК України третьою особою, щодо майна якої вирішується питання про арешт, може бути будь-яка фізична або юридична особа.

Утім, слід підкреслити, що в літературі обґрунтовано звертається увага на необхідність виділення умов накладення арешту на майно третіх осіб з метою забезпечення спеціальної конфіскації майна [1, с. 174–176]. Вбачається, що до них необхідно віднести наступні.

По-перше, така особа не повинна бути добросовісним набувачем майна, що випливає із аналізу абзацу третього частини четвертої ст. 96–2 КК України, абзацу другого частини десятої ст. 170 КПК України. Аналогічне положення передбачено пунктом 24 Директиви 2014/42/ЄС Європейського парламенту та ради від 03 травня 2014 року про замороження та конфіскацію засобів і доходів, отриманих злочинним шляхом у Європейському Союзі (далі – Директива), відповідно до якого у жодному випадку права добросовісних третіх осіб не повинні бути порушені [2]. Задля з'ясування нормативного змісту поняття «добросовісний набувач» необхідно звернутися до Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), Інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних прав (далі – ВСС України) про захист права власності та інших речових прав» від 28 січня 2013 р., постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 06 листопада 2009 р. № 9.

Згідно з частиною п'ятою ст. 12 ЦК України якщо законом встановлено правові наслідки недобросовісного або нерозумного здійснення особою свого права, вважається, що поведінка особи є добросовісною та розумною, якщо інше не встановлено судом. Крім того, у п. 4 Інформаційного листа ВСС України про захист права власності та інших речових прав від 28 січня 2013 р. зазначено, що, вирішуючи питання, пов'язані з розмежуванням добросовісного та недобросовісного набувача, судам слід враховувати положення ст. 330 ЦК України, відповідно до якої на майно, відчужене особою, яка не мала на це права, набуває право власності добросовісний набувач, якщо відповідно до ст. 388 ЦК України майно не може бути витребуване у нього. Зокрема, відповідно до вказаної статті набувач визнається добросовісним, якщо він не знав, що особа, у якої він придбав річ, не мала права її відчужувати. Отже, набувач є добросовісним, якщо він не знав і не повинен був знати про незаконність свого володіння. Навпаки, набувач визнається недобросовісним, якщо він знав чи повинен був знати, що особа, в якої він придбав річ, не мала права її відчужувати, тобто якщо знав чи повинен був знати про неправомірність свого володіння (ст. 390 ЦК України). Та-

ким чином, набувач є недобросовісним, якщо річ набута ним злочинним шляхом. За змістом частини п'ятої ст. 12 ЦК України добросовісність набувача презюмується, тобто незаконний набувач вважається добросовісним, поки не буде доведено протилежне. Якщо судом буде встановлено, що набувач знав чи міг знати про наявність перешкод до вчинення правочину, в тому числі про те, що продавець не мав права відчужувати майно, це може свідчити про недобросовісність набувача і є підставою для задоволення позову про витребування у нього майна. У разі задоволення віндикаційного позову суд повинен вирішити питання про відшкодування добросовісному набувачеві його витрат на придбання майна. Такі витрати мають бути стягнуті зі сторони, яка отримала кошти за недійсним правочином, або з особи, яка є винною у недійсності правочину [5]. Такі ж рекомендації стосовно розмежування добросовісного та недобросовісного набувача наведено і в абзаці четвертому п. 10 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 06 листопада 2009 р. № 9, де зазначено, що відповідно до частини третьої ст. 12 ЦК України добросовісність набувача презюмується. Якщо судом буде встановлено, що набувач знав чи міг знати про наявність перешкод до вчинення правочину, в тому числі те, що продавець не мав права відчужувати майно, це може свідчити про недобросовісність набувача [16].

По-друге, накладення арешту на майно третьої особи можливо у кримінальному провадженні, що здійснюється у зв'язку із вчиненням особою умисного злочину або суспільно небезпечного діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого Особливою частиною КК, за які передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а так само передбаченого частиною першою ст. 150, ст. 154, частинами другою і третьою ст. 159^{-1}, частиною першою ст. 190, ст. 192, частиною першою ст.ст. 204, 209^{-1}, 210, частинами першою і другою ст.ст. 212, 212^{-1}, частиною першою ст.ст. 222, 229, 239^{-1}, 239^{-2}, частиною другою ст. 244, частиною першою ст.ст. 248, 249, частинами першою і другою ст. 300, частиною першою ст.ст. 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, ст. 363, частиною першою ст.ст. 363^{-1}, 364^{-1}, 365^{-2} КК України (ч. 1 ст. 96–1 КК). Необхідно звернути увагу на те, що КК України не передбачає можливості застосування спеціальної конфіскації майна у разі вчинення особою кримінального проступку.

По-третє, третя особа набула майно безоплатно або за вищу чи нижчу ринкової вартості та знала чи повинна була знати, що таке майно відповідає будь-якій із ознак, зазначених у п. 1–4 частини першої ст. 96–2 КК України.

Відповідно до п. 24 Директиви 2014/42/ЄС Європейського парламенту та ради від 03 травня 2014 року про замороження та конфіскацію засобів і доходів, отриманих злочинним шляхом у Європейському Союзі, придбання майна третьою стороною відноситься до ситуації, коли, наприклад, воно було придбано, прямо або опосередковано, наприклад, через посередника, третьою стороною від підозрюваного або обвинуваченого, в тому числі, якщо кримінальний злочин було скоєно від їхнього імені або в їхніх інтересах, і якщо обвинувачений не має майна, яке може бути конфісковане. Така конфіскація має бути можлива, принаймні в тих випадках, коли треті особи знали або повинні були знати, що метою передачі або придбання є уникнення конфіскації, на основі конкретних фактів і обставин, у тому числі, що передача здійснювалася безкоштовно або в обмін на суму значно нижчу ринкової вартості. Правила про конфіскацію у третьої сторони повинні поширюватися на фізичних і юридичних осіб [2].

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних

прав вказав у абзаці 11 п. 4 Інформаційного листа про практику застосування судами законодавства під час розгляду цивільних справ про захист права власності та інших речових прав від 28 січня 2013 р., що під поняттям «знав» слід розуміти не лише безпосередню обізнаність особи у тому, що вона набуває майно у суб'єкта, який не наділений правом на його відчуження, а й водночас усвідомлення факту порушення своїми діями прав іншої особи [5]. Л. М. Демидова влучно зазначає, що для застосування спеціальної конфіскації має значення усвідомлення факту наявності у майна, яке вона набуває внаслідок придбання, хоча б однієї із ознак, передбачених п. 1–4 частини першої ст. 96–2 КК України [1, с. 174–176].

Щодо застосовуваного законодавцем поняття «повинен був знати», то воно, як підкреслив ВСС України у абзаці 12 п. 4 вищезазначеного Інформаційного листа, характеризує недобросовісність того володільця (набувача), який хоч і не був безпосередньо інформований про відсутність у відчужувача права на відчуження майна, але за обставинами його набуття міг та зобов'язаний був про це знати (наприклад, особа набувала майно у незнайомого відчужувача поза межами магазину чи ринку у сумнівній ситуації) [5].

По-четверте, вищезазначені відомості щодо третьої особи повинні бути встановлені в судовому порядку на підставі достатності доказів (абз. 2 ч. 4 ст. 96–2 КК).

У зв'язку з цим варто звернути увагу на те, що це положення, на жаль, чинною редакцією ст.ст. 170, 171 або 173 КПК України прямо не передбачено. На відміну від чинного законодавства, попередня редакція ст. 170 КПК України передбачала в абзаці третьому частини другої цієї статті положення про те, що зазначені відомості щодо третьої особи повинні бути встановлені в судовому порядку на підставі достатності доказів. Утім, правильність висновку про необхідність доведення достатніми доказами того, що третя особа дійсно набула майно безоплатно або за вищу чи нижчу ринкової вартості й знала чи повинна була знати, що таке майно відповідає будь-якій із ознак, зазначених у пунктах 1–4 частини першої ст. 96–2 КК України, сумнівів не викликає, оскільки ці обставини складають предмет доказування при розгляді слідчим суддею клопотання прокурора про арешт майна третьої особи. Доведення цих обставин забезпечує дотримання вимог, передбачених абзацом другим частини 10 ст. 170 КПК України, відповідно до якого не може бути арештоване майно, якщо воно перебуває у власності добросовісного набувача, крім арешту майна з метою забезпечення збереження речових доказів.

По-п'яте, згідно з частиною п`ятою ст. 96–2 КК України спеціальна конфіскація не застосовується до грошей, цінностей та іншого майна, зазначених у цій статті, які згідно із законом підлягають поверненню власнику (законному володільцю) або призначені для відшкодування шкоди, завданої злочином.

Лише сукупність наведених вище умов дає підстави прийняти рішення про арешт майна третьої особи з метою забезпечення спеціальної конфіскації.

На підставі узагальнення практики накладення арешту на майно третіх осіб можна констатувати, що у переважній більшості випадків на таке майно накладається арешт з метою забезпечення збереження речових доказів у зв'язку з тим, що воно відповідає критеріям, зазначеним у ст. 98 КПК України або у частині другій ст. 167 КПК України. Крім того, зустрічаються випадки обґрунтування судом своїх рішень нормами ст. 170 КПК України в редакції, яка на час ухвалення такого рішення не відповідає чинному законодавству (Ухвала слідчого судді Обухівського районного суду Київської області про відмову в задоволенні клопотання стосовно накладення арешту на майно від 22 квітня 2016 року № 57349408). Крім

того, як зазначає О. Лук'яненко, практика свідчить, що ухвали слідчих суддів, суддів, як правило, необґрунтовані наявністю умов спеціальної конфіскації та збереженням речових доказів; навіть у випадку наявності обґрунтування, майно арештовується як речові докази, що виключає необхідність доведення недобросовісності набуття такого майна; критерії недобросовісності набувача за судовою практикою формальні: сам факт набуття майна після вчинення злочину або повідомлення про підозру [8].

У контексті розгляду підстав та умов накладення арешту на майно третьої особи доцільним є звернення до міжнародних нормативно-правових актів і практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) з цього питання.

Стаття перша Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (далі – Конвенція) проголошує, що кожна фізична або юридична особа має право вільно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права. Держава може вводити в дію такі закони, які вона вважає за необхідне, щоб здійснювати контроль за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів [15].

Слід зазначити, що станом на 02 лютого 2015 р. «… Європейським судом проти України було ухвалено 333 рішення, в яких було констатовано порушення ст. 1 Першого протоколу Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.» [3, с. 116].

Європейський суд з прав людини вперше у рішенні «Спорронг і Льоннрот проти Швеції» від 23 вересня 1982 р. зазначив, що ст. 1 Першого протоколу Конвенції містить три окремі норми. Перша норма, яка має загальний характер, проголошує принцип мирного володіння майном; друга норма стосується випадків позбавлення майна і підпорядковує його певним умовам – вона міститься у другому реченні частини першої; третя норма визнає, що держави мають право, зокрема, контролювати використання майна відповідно до загальних інтересів шляхом запровадження законів, які вони вважають необхідними для забезпечення такої мети – ця норма міститься в частині другій. Для з'ясування наявності порушення вказаної другої норми «позбавлення майна» ЄСПЛ повинен встановити, чи було забезпечено справедливу рівновагу між вимогами загальних інтересів суспільства та вимогами захисту основних прав людини. Забезпечення такої рівноваги є невід'ємним принципом всієї Конвенції [9]. Будь-яке втручання з боку представників влади в безперешкодне користування особою своїм майном повинне бути «законним». Представники органів державної влади мають право контролювати використання майна лише на підставі законів. Таке втручання має бути законним і не свавільним («Фрізен проти Російської Федерації» від 24 березня 2005 р. [10], «Бакланов проти Російської Федерації» від 09 червня 2005 р. [11], «Коновалов проти Російської Федерації [12]» від 24 травня 2007 р. та ін.). У справі «Ісмаілов проти Росії» (п. 38 рішення від 16 жовтня 2008 р.) ЄСПЛ встановив, що «для того, щоб втручання вважалося пропорційним, воно має відповідати тяжкості правопорушення і не становити «особистий і надмірний тягар для особи» [13].

Відповідно до частини другої ст. 64–2 КПК України процесуальний статус третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, виникає з моменту звернення прокурора до суду із клопотанням про арешт майна. О. Татаров звертає увагу на залишення відкритим питання статусу такої особи у випадку відмови в арешті майна чи повернення судом клопотання сторони обвинувачення з підстав невідповідності клопотання вимогам закону. За таких умов, фактично, особа, яка набула прав підозрювано-

го, обвинуваченого, не може бути допитана як свідок. Адже свідок зобов'язаний надати показання про відомі йому обставини кримінального провадження. Водночас на підозрюваного, обвинуваченого такого обов'язку законом не покладено. Загальновідомо, що в кримінальному провадженні статус особи повинен бути визначеним, оскільки особа не може бути одночасно підозрюваним, свідком, третьою особою чи потерпілим [14]. Підтримуючи позицію О. Татарова щодо наявності проблеми у визначенні процесуального статусу третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, Т. Корчева обґрунтовано зауважує, що випадки, вказані науковцем, не можуть перешкоджати допиту зазначеної особи як свідка і допит цієї особи як свідка повинен відбуватися за правилами допиту підозрюваного, обвинуваченого, тобто без попередження про кримінальну відповідальність за ст.ст. 384, 385 КК України (завідомо неправдиве показання та відмова від давання показань) [7, с. 225].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

5. *Демидова Л. М.* Питання спеціальної конфіскації майна третіх осіб / Л. М. Демидова // Порівняльно аналітичне право. – 2016. – № 3. – С. 174–176.

6. Директива 2014/42/ЄС Європейського парламенту та ради від 03 трав. 2014 р. про замороження та конфіскацію засобів та доходів отриманих злочинним шляхом у Європейському Союзі / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: old.minjust.gov.ua/file/52171.

7. *Єрмак О.* Конфіскація у світлі рішень Європейського суду з прав людини / О. Єрмак // Нац. юрид. журн. Теория и практика. – MARTIE, 2015. – С. 115–119.

8. *Закірова К.* Актуальні проблеми процесуального статусу власника майна під час скасування та оскарження арешту майна [Електронний ресурс] / К. Закірова. – Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1778: aktualni-problemi-protsesualnogo-statusu-vlasnika-majna-pid-chas-skasuvannya-ta-oskarzhennya-areshtu-majna&catid=8&Itemid=350.

9. Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних прав про практику застосування судами законодавства під час розгляду цивільних справ про захист права власності та інших речових прав від 28 січ. 2013 р. № 24–150/0/4–13 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005740–14.

10. Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження [Електронний ресурс]: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 05 квіт. 2013 р. № 223–558/0/4–13. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0558740–13.

11. *Корчева Т. В.* Деякі питання визначення особливостей процесуального статусу особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, а також її представника в кримінальному провадженні / Т. В. Корчева // Порівняльно-аналітичне право. – 2016. – № 4. – С. 224–227.

12. *Лук'яненко О.* Судова практика накладення та скасування арешту майна в кримінальних провадженнях [Електронний ресурс] / О. Лук'яненко. – Режим доступу: http://uba.ua/documents/presentation/09_09_2016/Lukyanenko.pdf.

13. Рішення ЄСПЛ «Спорронг і Льоннрот проти Швеції» від 23 верес. 1982 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //zakon4.rada.gov.ua/laws/show/980_098.

14. Рішення ЄСПЛ «Фрізен проти Російської Федерації» від 24 берез. 2005 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //europeancourt.ru/uploads/ECHR_Frizen_v_Russia_24_03_2005.doc.

15. Рішення ЄСПЛ «Бакланов проти Російської Федерації» від 06 верес. 2005 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //europeancourt.ru/uploads/ECHR_Baklanov_v_Russia_06_09_2005.doc.

16. Рішення ЄСПЛ «Коновалов проти Російської Федерації» від 24 трав. 2007 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //europeancourt.ru/uploads/ECHR_Konovalov_v_Russia_24_05_2007.doc.

17. Рішення ЄСПЛ «Ісмаілов проти Російської Федерації» від 06 листоп. 2008 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //europeancourt.ru/uploads/ECHR_Ismailov_v_Russia_06_11_2008.doc.

18. *Татаров О.* Загрози при накладенні арешту на майно третіх осіб [Електронний ресурс] / О. Татаров. – Режим доступу: http: //file:///Users/Helen/Desktop/садик/Татаров.webarchive.

19. Перший протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. від 20 берез. 1952 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http: //zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535.

20. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму Верховного суду України від 06 листоп. 2009 р. № 9. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0009700–09. – Заголовок з екрана.

Verhogliad-Gerasymenko H. To the question of seizure of third parties property in criminal proceedings

The article deals with the rules of the Criminal Procedure Code of Ukraine, which determine the purpose, grounds and conditions of seizure of third parties property in criminal proceedings (this person should not be a bona fide purchaser of property; seizure of third parties property is possible in criminal proceedings carried out in relation to the commission of a intentional crime or socially-dangerous act that come within the definition of offense under the Special Part of the Criminal Code provide for the punishment of deprivation of liberty or a fine of three thousand tax-free minimum income of an individual, as well as under part one of the Article 150, the Article 154, parts two and three of the Article 159–1, part one of the Article 190, the Article 192, part one of the Articles 204, 209–1, 210, parts one and two of the Articles 212, 212–1, part one of the Articles 222, 229, 239–1, 239–2, part two of the Article 244, part one of the Articles 248, 249, parts one and two of the Article 300, part one of the Articles 301, 302, 310, 311, 313, 318, 319, 362, the Articles 363, part one of the Article 363–1, 364–1, 365–2 of the Criminal Code (part one of the Article 96–1 of the Criminal Code); acquisition of property by a third party free of charge or at a higher or lower market value and its awareness that such property meets any of the signs mentioned in paragraphs 1–4 of part one of the Article 96–2 of the Criminal Code; the above information about a third party should be established in the courts on the basis of sufficient evidence (paragraph 2 of part four of the Article 96–2 of the Criminal Code); according to part 5 of the Article 96–2 of the Criminal Code the special confiscation shall not apply to money, property and other assets mentioned in this article, which by law must be returned to the owner (rightful holder) or designed to damages caused by crime).

Keywords: *seizure of property, third parties in criminal proceedings, special confiscation, bona fide purchaser of property, ways to protect property rights.*

Стаття надійшла до редакції журналу 16.02.2017 р.